

DNI:

ID:

Exercici A: Comentari de text

Qualificació de l'exercici: Apte/no apte (sobre 10 punts)

Lectura d'un text. Exercici de comprensió lectora i relació de continguts.
Realització d'un comentari crític amb una extensió que no podrà superar els 150 mots.

Receptari d'ecoedició: el continent també importa

Publicar o fer pública una obra és una decisió que emana d'una vocació d'explicar, de comunicar, de participar, de fer-se veure i fins i tot de cultivar un ego (propri o d'un col·lectiu). Ara bé, si es decideix fer el pas de publicar aquella obra en paper (heus aquí que apareix el continent, allò que conté), s'hauria de partir d'una investigació prèvia de l'ús del producte final, de la seva durabilitat, del seu públic objectiu i tants altres «per què» que s'han de posar sobre la taula. Deixem els continents digitals per a una altra ocasió, ara endinsem-nos en la cel·lulosa.

La primera decisió

L'expressió ecoedició neix arran de l'impuls, el 2008, d'entitats, empreses i persones expertes per difondre un concepte que impregna tota la cadena de valor del llibre. Ecoeditar és una manera de gestionar les publicacions que pretén minimitzar els impactes ambientals que es produeixen en la publicació de llibres i revistes. Amb l'embranchada d'aquest grup, el 2009 s'inicia un projecte europeu que concreta la recerca, el Greening Books, format pel Centre Tecnològic Leitat, l'empresa de software Simple i la impremta El Tinter.

Un dels eixos d'aquella recerca va ser l'anàlisi de cicle de vida (ACV), una tècnica per avaluar els impactes ambientals associats a totes les etapes de la vida d'un producte, en aquest cas el llibre. Per exemple, durant el projecte es va constatar que, si bé un 49,4% de la petjada de carboni se n'anava en primeres matèries (paper, principalment), i malgrat que la distribució també hi tenia un paper rellevant, el disseny, el 9,6%, també era rellevant.

La concepció, el fet de com pensar els productes des de l'origen, és una de les claus de l'anomenada economia circular i de la filosofia residu zero, per a les quals els productes han de ser dissenyats per tenir un impacte ambiental positiu quan siguin reintroduïts en el cicle productiu.

Hi ha altres elements, decisions *polítiques* preses en el moment de pensar el contingut i el continent, que també hi tenen impacte. Una de molt important és la tirada del llibre. Segons dades del 2015 de Comerç Interior del Llibre, la taxa de devolucions d'estocs de llibres a les editorials va ser del 30,1% (partint de les xifres de facturació i devolució). Les petites editorials tenen una taxa menor (22%), amb tendència a la baixa. Sovint, la destinació d'aquests estocs n'és la destrucció. No seria més efectiu ajustar les tirades amb precisió? Deu pensar que no es pot predir quants llibres es venen d'un títol, però sí que es poden explorar solucions imaginatives: començar amb una tirada més reduïda, impresa amb òfset, i després imprimir sota demanda, per exemple (amb impressió digital).

Una altra decisió rellevant és la tria de llicències: l'ús de les llicències Creative Commons, menys restrictives, i altres llicències obertes permetrà augmentar la vida d'un llibre, ja que

aquell contingut no morirà un cop exhaurit el miler d'exemplars de tirada d'una suposada primera edició.

Publicar un llibre a través d'un micromecenatge és també una manera d'obrir la participació en la fase de pensar el contingut i el continent. La tirada ponderada, és a dir, l'estudi de quants exemplars es publicaran d'aquell llibre en un moment determinat, és possible gràcies a la primera anàlisi que es fa en un micromecenatge, a part d'assegurar una difusió d'aquell llibre abans que surti publicat.

Si publico, com ho faig? Aprofundint en el paper i les tintes

Reduir l'impacte d'una publicació passa per minimitzar la petjada de carboni, reduir les primeres matèries, l'energia, l'aigua i els residus que genera tot el procés de concepció, producció i final de vida. Per això, una lectura simplista portaria a concloure que canviant les tintes i el paper ja n'hi ha prou. Per contra, si bé és clau prendre decisions en aquest àmbit, la mesura principal s'ha de prendre en el moment de pensar i dissenyar el producte. Això no s'ha de traduir en canvis forçats, sinó en canvis consensuats i amb visió a llarg termini: a Pol·len en un inici dissenyàvem amb marges d'1,5 cm (en lloc de 2,5), fet que ens permetia estalviar una de cada sis pàgines. Finalment, hem tendit a ampliar-los, perquè la nostra decisió no satisfia les persones lectores.

L'elecció del format i del paper és bàsica en el nostre receptari. El manual pràctic de l'lhobe, la societat pública de gestió ambiental del Govern basc, estableix set passos per a la implantació de l'ecoedició. Per exemple, cal afavorir l'ús de formats de paper estàndards reconeguts internacionalment, de paper amb etiqueta i distintius ecològics, reciclats (òfset reciclat, estucat reciclat o papers mixtos i de qualitat) i, si finalment no optem per reciclats, aleshores el paper ha de ser de fibres verges de boscos gestionats sensiblement. El distintiu Forest Stewardship Council (FSC) certifica que aquells papers no provenen de taies il·legals de boscos, per exemple.

En la fase d'impressió, és bo usar màquines que s'ajustin al format del paper i amb el format del llibre, fet que implica tenir una impremta de referència que pugui treballar amb els formats que trieu. Finalment, les tintes fetes amb olis vegetals són més recomanables perquè tenen menys impacte; a l'hora de pensar el disseny, és millor concebre dissenys poc foscos (no al 100%, sinó al 75% o al 50%).

Un element molt important de l'ecoedició és la comunicació de l'impacte ambiental de la publicació. En tots els llibres de Pol·len incloem una motxilla ecològica, Bookdaper.cat –fruit del projecte Greening Books–, una declaració ambiental de producte simplificada que dona informació dels impactes en petjada de carboni, en primeres matèries, energia, aigua i residus de tot el procés d'edició del llibre. En aquesta motxilla també s'inclouen els estalvis assolits a partir de l'adopció de bones pràctiques. En aquesta mateixa declaració és útil visibilitzar els segells que tinguin els papers o altres primeres matèries i fer palès si els nostres proveïdors són empreses que tenen un sistema de gestió ambiental.

Les opcions de comunicar-se amb les persones lectores són múltiples: es pot incloure, per exemple, una referència dins del llibre sobre què fer-ne un cop s'hagi llegit: incloure'l en una xarxa *bookcrossing*, portar-lo a una llibreria de segona mà... i tantes altres vies de continuar la vida d'aquell contingut-continent.

Mar Carreras. CCCBLAB. 6 de juny 2017

A1.1/ Comprensió i relació de continguts del text (5 punts).

1. Podem definir ecoedició com:

- a) L'edició de llibres i revistes en papers reciclats i tintes no contaminants.
 - b) La gestió de tot el procés d'edició amb l'objectiu de generar menys impacte mediambiental.
 - c) L'edició digital, que genera menys petjada de carboni que l'edició en paper.
2. El disseny pot minimitzar l'impacte ambiental d'un llibre:
- a) Triant papers ecològics o reciclats, tintes fetes a partir d'olis vegetals i aplicant una gràfica amb menys colors foscos.
 - b) Triant papers ecològics o reciclats, tintes fetes a partir d'olis vegetals, aplicant una gràfica amb menys colors foscos i reduint els marges per estalviar paper.
 - c) Triant papers ecològics o reciclats, tintes fetes a partir d'olis vegetals, aplicant una gràfica amb menys colors foscos i treballar amb una impremta de confiança per tal que el format del llibre s'ajusti a les màquines d'impressió.
3. Hi ha decisions prèvies al disseny que poden reduir significativament l'impacte mediambiental:
- a) Fer tirades més curtes, publicar amb llicències creative commons i/o produir a través de micromecenatge.
 - b) Imprimir en òfset i fer un estudi del número d'exemplars de la primera edició, sobretot en editorials petites.
 - c) El més ecològic és prendre la decisió de no publicar en paper.
4. L'anàlisi del cicle de vida significa
- a) Avaluar l'impacte ambiental d'un producte quan es dissenya i es recicla.
 - b) Avaluar l'impacte ambiental d'un producte des que es concep fins a la seva fi, passant per les matèries primeres, les emissions durant la producció i el transport i la fase de residu.
 - c) Avaluar l'impacte ambiental d'un producte tenint en compte que tota la producció tingui certificació ecològica.
5. Per tal que l'usuari final col·labori en el procés de generar menys impacte ambiental,
- a) ha de participar a la campanya de micromecenatge.
 - b) ha de comprar, sempre que pugui, en llibreries de segona mà.
 - c) cal informar-lo de la motxilla ecològica del llibre i suggerir-li opcions per allargar la vida de l'objecte.

A1.2/ Realització d'un comentari crític (150 mots) (5 punts).

Saber extreure el fil argumental i el missatge del text. (1 punt)

La claredat en l'organització i la coherència en l'exposició del discurs. (2 punts)

La correcció ortogràfica i sintàctica. (1 punt)

Relacionar les idees del text amb altres àmbits de coneixement. (1 punt)

Comentari crític (5 punts) 150 paraules

